بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 6

HZ. MUS'AB B. UMEYR

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre İslam'ın İlk Elçisi ve Uhud'un Sancaktarı

مِّنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا۟ مَا عَٰهَدُوا۟ ٱللَّهَ عَلَيْهِ ۖ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ ۖ وَمَا بَدَّلُوا۟ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

"İnananlardan, Allah'a verdiği ahdi yerine getiren adamlar vardır. Kimi, bu uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Ahdlerini hiç değiştirmemişlerdir."

Ahzâb Sûresi 33:23

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Müminler arasından kendisine verdikleri söze sadık kalan adamlar seçen Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına — özellikle İslam'ın Medine'ye ilk elçisi, Bedir ve Uhud'un sancaktarı Mus'ab b. Umeyr'e رضى الله عنه — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu altıncı kitabı, Mus'ab b. Umeyr'in رضى الله عنه hayatını anlatır: İslam için her şeyi bırakan Mekke'nin en nazlı genci, Medine'nin ilk Kur'an muallimi ve vücudunu örtmeye yetmeyen bir kumaşla kefenlenen Uhud şehidi. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasvir edilmemiştir. Kapakta şafak vaktinde ***Uhud Dağı*** resmedilmiştir: kızılımsı kayalık tepeler, vadide sabah sisi ve uzakta, hicretten önce Mus'ab'ın daveti ile İslam'ı kabul eden ***Medine'nin hurmalıkları*** (Sahîh-i Buhârî 3925).

Büyük bir kayanın üzerinde ***beyaz bir sancak*** dikilidir. Mus'ab'ın Bedir'de ve Uhud'da Resûlullah'ın ﷺ sancaktarı olduğunu ve sancağı şehit düşene kadar elinden bırakmadığını hatırlatır.

Sancağın yanında ***eski, yıpranmış, çizgili yünlü bir örtü (*nemire*)*** ile ***bir demet *izhir* otu*** durur. Bu, Mus'ab'ın tek kefeniydi: başı örtülünce ayakları açılıyordu; Resûlullah ﷺ da başının örtülmesini, ayaklarına *izhir* otu konmasını emretti (Sahîh-i Buhârî 1276). Allah'ın şu sözünü hatırlatır: "Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice yiğitler vardır" (Ahzâb Sûresi 33:23).

Alttaki ***lacivert şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiş olup yazarın adının yer aldığı alandır — İslam Kahramanları kapaklarının hepsi uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 5'e kadarki kapaklarda olduğu gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

HZ. MUS'AB B. UMEYR 5
1. MUS'AB KİMDİR? 6
2. MEKKE'NİN EN GÜZEL KOKULU GENCİ 7
3. ERKAM'IN EVİNDE MÜSLÜMAN OLUŞU 8
4. AİLE İMTİHANI VE HABEŞİSTAN'A HİCRET 9
5. MEDİNE'YE İLK ELÇİ 10
6. "OTURUP DİNLEMEZ MİSİN?" 11
7. MEDİNE'DE KUR'AN MUALLİMİ 12
8. İKİNCİ AKABE BİATI 14
9. HİCRET VE RESÛLULLAH'I ﷺ KARŞILAMA 15
10. BEDİR'İN SANCAKTARI 16
11. ESİR DÜŞEN KARDEŞ 17
12. UHUD: SON NEFESE KADAR SANCAK 18
13. UHUD ŞEHİTLERİ 20
14. NEMİRE VE İZHİR OTU 22
15. ABDURRAHMAN B. AVF'IN GÖZYAŞLARI 23
16. SÖZÜNE SADIK YİĞİTLER 24
17. MUS'AB'IN AİLESİ 26
18. MUS'AB'IN AHLAKI 27
19. MUS'AB KISSALARININ KAYNAKLARI 28
20. MUS'AB KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER 29
21. MUS'AB KISSASINDAKİ YERLER 30
22. MUS'AB'IN HAYAT KRONOLOJİSİ 31
23. MUS'AB HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 32
24. DERSLER VE SONUÇ 34
KAYNAKÇA 35
DESTEK VE BAĞIŞ 36

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

HZ. MUS'AB B. UMEYR

Uhud Savaşı'ndan sonra sahâbîler bir şehidi kefenlemek için kumaş aradılar. Buldukları tek şey kısa, çizgili yünlü bir örtüydü: ***başını örttüklerinde ayakları açıkta kalıyor, ayaklarını örttüklerinde başı açılıyordu.*** Resûlullah ﷺ başının örtülmesini ve ayaklarının *izhir* otuyla örtülmesini emretti. O şehit ***Mus'ab b. Umeyr***'dir رضى الله عنه.

Mus'ab, İslam'dan önce Mekke'nin en nazlı ve en güzel kokulu genciydi. Müslüman olunca bütün bu bolluğu geride bıraktı; ***İslam'ın Medine'ye ilk elçisi***, Ensâr'ın Kur'an muallimi ve Bedir ile Uhud'da Muhâcirlerin sancaktarı oldu.

Bu e-kitap ***İslam Kahramanları*** serisinin altıncısıdır. Önceki kitaplarda olduğu gibi, Mus'ab'ın رضى الله عنه hayatı önce Kur'an'dan ve sahih hadislerden, sonra güvenilir siyer ve tarih kitaplarından derlenmiştir.

Her rivayetin kaynağı belirtilir. Meşhur ama senedi zayıf olan hikâyeler dürüstçe açıklanır.

Mus'ab'ın hikâyesi, dünyanın bolluğunu Allah'ın rızasıyla değiştiren bir gencin hikâyesidir. İslam'ın fetihlerini görecek kadar yaşamadı; fakat mükâfatı Allah katında eksiksiz saklıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUS'AB KİMDİR?

Tam adı ***Mus'ab b. Umeyr b. Hâşim b. Abdümenâf b. Abdüddâr b. Kusay*** el-Kureşî el-Abderî'dir. Nesebi Resûlullah'ın ﷺ nesebiyle Kusay b. Kilâb'da birleşir. Künyesi ***Ebû Abdullah***'tır; tarihçiler onu çoğu zaman ***Mus'abü'l-Hayr***, "Hayırlı Mus'ab" diye anar.

Kâbe'nin anahtarlarını ve savaşta Kureyş'in sancağını taşıyan Kureyş kolu ***Abdüddâroğulları***'ndandır. Annesi, onu çok seven zengin bir kadın olan ***Hunâs bint Mâlik***'tir. Babası Umeyr b. Hâşim de Kureyş'in soylu ailelerindendir.

ADI VE LAKAPLARI

AD VEYA LAKAP	AÇIKLAMA
Mus'ab b. Umeyr	Asıl adı
Ebû Abdullah	Biyografi kitaplarına göre künyesi
El-Abderî	Kureyş'in sancaktarı Abdüddâroğulları'ndan
Mus'abü'l-Hayr	"Hayırlı Mus'ab", tarih kitaplarındaki lakabı
El-Mukrî	"Kur'an okutan muallim", Medine'deki lakabı

ALINACAK DERSLER

Mus'ab soylu ve zengin bir aileden geliyordu; fakat adı bugün nesebiyle veya servetiyle değil, imanı ve fedakârlığıyla anılır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MEKKE'NİN EN GÜZEL KOKULU GENCİ

Biyografi kitapları Mus'ab'ı Mekke'nin en güzel elbiselerini giyen ve en pahalı kokuları sürünen yakışıklı bir genç olarak anlatır. Annesi onu en iyi elbiseler ve ayakkabılarla şımartırdı. Mekke sokaklarından geçtiğinde insanlar onun geçtiğini kokusundan anlardı.

TARİH NOTU: "MEKKE'DE MUS'AB GİBİSİNİ GÖRMEDİM"

Rivayete göre Resûlullah ﷺ Mus'ab hakkında şöyle buyurmuştur: "Mekke'de saçı ondan daha güzel, elbisesi ondan daha yumuşak ve nimeti ondan daha bol kimseyi görmedim."

Rivayetin durumu: Biyografi kitaplarında rivayet edilmiştir; senedi sahih değildir, fakat Mus'ab'ın İslam'dan önceki bolluk içindeki hayatı tarihçiler tarafından yaygın şekilde aktarılır.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Mus'ab b. Umeyr'in biyografisi); Hâkim, el-Müstedrek.

HADİS NOTU: POSTLA YAMANMIŞ BİR HIRKA

Ali b. Ebû Tâlib, Resûlullah ﷺ ile mescitte otururken Mus'ab'ın üzerinde postla yamanmış bir hırkadan başka bir şey olmadığı hâlde çıkageldiğini anlatır. Resûlullah ﷺ onu görünce, eskiden içinde bulunduğu nimeti ve o günkü hâlini düşünerek ağladı.

Rivayetin durumu: Tirmizî *hasen garîb* demiştir; ancak Ali'den işiten râvinin adı verilmemiştir ve Darussalam onu *zayıf* saymıştır.

KAYNAK:
Câmiu't-Tirmizî 2476.

ALINACAK DERSLER

Bolluk günah değildir, fakat ağır bir imtihan olabilir. Mus'ab, gerçekten iman eden bir kalbin, Allah yolunda engel olduğunda dünyanın rahatını bırakmaya hazır olduğunu gösterdi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ERKAM'IN EVİNDE MÜSLÜMAN OLUŞU

Davetin ilk yıllarında Resûlullah ﷺ, Safâ tepesinin eteğindeki ***Erkam b. Ebü'l-Erkam***'ın evinde gizlice davet ediyordu. Mus'ab, Muhammed'in ﷺ o evde yeni bir dine çağırdığını duydu. Oraya gitti, Kur'an âyetlerini dinledi ve Müslüman oldu.

Mus'ab annesinden ve kavminden korktuğu için Müslümanlığını gizledi. Resûlullah'tan ﷺ öğrenmek için gizlice gidip geliyordu.

TARİH NOTU: SIR ORTAYA ÇIKIYOR

Rivayete göre Abdüddâroğulları'ndan ***Osman b. Talha***, Mus'ab'ı namaz kılarken gördü. Bunu Mus'ab'ın annesine ve ailesine haber verdi; onlar da onu yakalayıp evde hapsettiler.

Rivayetin durumu: Siyer ve biyografi kitaplarında rivayet edilmiştir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye.

ALINACAK DERSLER

Mus'ab hakikati kendisi aradı ve duyar duymaz kabul etti. İlim ve hayır meclisleri hidayetin kapılarıdır; bu yüzden Resûlullah ﷺ Erkam'ın evini bir öğrenim yeri yaptı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

AİLE İMTİHANI VE HABEŞİSTAN'A HİCRET

Mus'ab'ın annesi çok öfkelendi. Oğlunu hapsetti ve onu atalarının dinine döndürmeye zorladı. Mus'ab sebat etti. Fırsat bulunca, Necâşî'nin himayesine sığınmak için ***Habeşistan***'a hicret eden Müslümanlarla birlikte yola çıktı.

TARİH NOTU: ANNE SEVGİSİ VE İMAN

Rivayete göre Mus'ab Habeşistan'dan döndüğünde annesi, İslam'ı bırakmadıkça onu kabul etmeyeceğini söyledi ve önceden verdiği bütün harçlığı kesti. Mus'ab ona yumuşak bir dille hâlâ onu sevdiğini söyledi ve onu İslam'a davet etti, fakat annesi kabul etmedi.

Rivayetin durumu: Biyografi kitaplarında rivayet edilmiştir; ayrıntıları rivayetlere göre farklılık gösterir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ.

Mus'ab'ın tavrı, anne babası tarafından Allah'a şirk koşmaya zorlanan evlat hakkındaki şu âyetle uyumludur:

ANKEBÛT SÛRESİ 29:8

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا ۖ وَإِن جَٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَآ ۚ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Biz, insana, ana ve babasına karşı iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Eğer ana baba, seni bir şeyi körü körüne Bana ortak koşman için zorlarlarsa, o zaman onlara itaat etme. Dönüşünüz Banadır. Yaptıklarınızı size bildiririm

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/29:8

ALINACAK DERSLER

Mus'ab annesine kaba davranmadı ve ona karşı sert olmadı; fakat Allah'a isyan olan konuda ona itaat etmedi. Habeşistan hicreti ise müminin dinini korumak için vatanını bırakmaya razı olduğunu öğretir.

MEDİNE'YE İLK ELÇİ

Peygamberliğin on ikinci yılının hac mevsiminde Yesrib'den (Medine) on iki adam, Minâ'da ***Akabe***'de Resûlullah ﷺ ile buluşup ona biat ettiler. Bu olay ***Birinci Akabe Biatı*** olarak bilinir.

Onlar dönerken Resûlullah ﷺ, Medine halkına Kur'an'ı ve İslam'ın hükümlerini öğretmesi için Mus'ab b. Umeyr'i onlarla birlikte gönderdi. Mus'ab böylece ***İslam'ın ilk elçisi*** ve o şehrin ilk muallimi oldu. ***Es'ad b. Zürâre***'nin evinde kaldı; Medineliler ona ***el-Mukrî***, yani Kur'an okutan muallim derlerdi.

TARİH NOTU: NEDEN MUS'AB SEÇİLDİ?

Tarihçiler, Mus'ab'ın o güne kadar inen Kur'an'ın çoğunu ezberlemiş olması, güzel ahlakı, yumuşak huyu ve hikmetli konuşması sebebiyle seçildiğini zikreder. Ayrıca şerefli bir aileden geldiği için Medine'nin ileri gelenleri ona saygı duyuyordu.

Rivayetin durumu: Mus'ab'ın Medine'ye gönderilmesi siyer âlimlerinin ittifak ettiği bir husustur; seçilme sebepleri ise tarihçilerin açıklamalarıdır.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ.

ALINACAK DERSLER

Bir davetçinin yaşlı veya makam sahibi olması gerekmez. Mus'ab henüz gençti; fakat ilmi, ahlakı ve ihlası onu büyük bir emanete layık kıldı.

"OTURUP DİNLEMEZ MİSİN?"

Mus'ab'ın davetindeki hikmet, Abdüleşheloğulları'nın iki lideri ***Üseyd b. Hudayr*** ile ***Sa'd b. Muâz***'ın Müslüman oluş hikâyesinde en açık şekilde görülür.

TARİH NOTU: ÜSEYD B. HUDAYR VE SA'D B. MUÂZ

Mus'ab ile Es'ad b. Zürâre, öğrenmek isteyenlerle birlikte bir bahçede oturuyorlardı. Üseyd b. Hudayr elinde mızrağıyla öfkeli bir şekilde geldi ve şöyle dedi: "Aramızdaki zayıfları kandırmaya mı geldiniz? Canınızı seviyorsanız gidin!"

Mus'ab sakince cevap verdi: ***"Oturup dinlemez misin? Hoşuna giderse kabul edersin; hoşuna gitmezse hoşlanmadığın şeyi bırakırız."*** Üseyd "İnsaflı davrandın" dedi, mızrağını yere saplayıp oturdu. Mus'ab Kur'an okudu ve İslam'ı anlattı; sonunda Üseyd'in yüzü değişti. İslam'a nasıl girildiğini sordu, yıkandı, şehadet getirdi ve namaz kıldı.

Ardından Sa'd b. Muâz öfkeyle geldi; Mus'ab ona da aynı sözleri söyledi. Sa'd de oturdu, dinledi ve Müslüman oldu. Sa'd kavmi Abdüleşheloğulları'na dönerek, Allah'a ve Resûlü'ne iman etmedikçe onlarla konuşmayacağını söyledi. Daha o akşam bütün kabilesi Müslüman oldu.

Rivayetin durumu: Bu kıssayı İbn İshâk rivayet etmiştir ve bütün siyer kitaplarında meşhurdur; sahih hadis kitaplarında yer almaz.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

ALINACAK DERSLER

Mus'ab öfkeye öfkeyle karşılık vermedi. İnsanlara seçme hakkı tanıdı, onları dinlemeye davet etti ve Kur'an'ın kalplerine dokunmasına izin verdi. Bu, Allah'ın Nahl Sûresi 16:125'te emrettiği hikmet ve güzel öğütle davettir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MEDİNE'DE KUR'AN MUALLİMİ

O sırada Ensâr'dan küçük bir sahâbî olan Berâ b. Âzib, Medine'ye ilk kimlerin geldiğini ve ne yaptıklarını şöyle anlatır:

HADİS — SAHÎH-i BUHÂRÎ, NO. 3925

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ أَوَّلُ مَنْ قَدِمَ عَلَيْنَا مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ، وَكَانَا يُقْرِئَانِ النَّاسَ، فَقَدِمَ بِلاَلٌ وَسَعْدٌ وَعَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ، ثُمَّ قَدِمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي عِشْرِينَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم ثُمَّ قَدِمَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم، فَمَا رَأَيْتُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرِحُوا بِشَىْءٍ فَرَحَهُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم، حَتَّى جَعَلَ الإِمَاءُ يَقُلْنَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَمَا قَدِمَ حَتَّى قَرَأْتُ {سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الأَعْلَى} فِي سُوَرٍ مِنَ الْمُفَصَّلِ.

TERCÜME:

Berâ b. Âzib şöyle dedi: ***"Bize ilk gelenler Mus'ab b. Umeyr ile İbn Ümmü Mektûm'du; ikisi de insanlara Kur'an okutuyorlardı.*** Sonra Bilâl, Sa'd ve Ammâr b. Yâsir geldi; sonra Ömer b. Hattâb Nebî'nin ﷺ ashabından yirmi kişiyle geldi; sonra da Nebî ﷺ geldi. Medine halkını Resûlullah'ın ﷺ gelişine sevindikleri kadar hiçbir şeye sevinirken görmedim; öyle ki cariyeler bile 'Resûlullah ﷺ geldi!' diyorlardı. O gelmeden önce ben *Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ*'yı ve Mufassal'dan başka sûreleri okumuştum."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Beşşâr ← Gunder ← Şu'be ← Ebû İshâk ← Berâ b. Âzib رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbu Menâkıbi'l-Ensâr, Nebî'nin ﷺ ve Ashabının Medine'ye Gelişi Bâbı, Hadis No. 3925.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3925

Resûlullah ﷺ gelmeden önce Medine çocuklarının ezberlediği sûrelerden biri de şu âyetle başlayan A‘lâ Sûresi’ydi:

A‘LÂ SÛRESİ 87:1

سَبِّحِ ٱسْمَ رَبِّكَ ٱلْأَعْلَى ﴿١﴾

Yüce Rabbinin adını tesbih et

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/87:1

ALINACAK DERSLER

Resûlullah ﷺ gelmeden önce Medine, Mus‘ab ve arkadaşlarının çalışmasının meyvesi olarak Kur’an sesiyle dolmuştu. İhlaslı bir muallimin emeği, İslam’ın zaferi için bereketli bir toprak hazırlar.

İKİNCİ AKABE BİATI

Bir yıl sonra, peygamberliğin on üçüncü yılının hac mevsiminde Mus'ab müjdelerle Mekke'ye döndü. Medine'den yetmişten fazla erkek ve iki kadın hacılarla birlikte gelip gece Akabe'de Resûlullah ﷺ ile buluştular. Onu kendi ailelerini korudukları gibi korumak üzere biat ettiler.

Bu İkinci Akabe Biatı, Medine'ye hicretin yolunu açtı. Yalnızca bir yıl içinde Mus'ab'ın daveti, İslam'ı Ensâr'ın hemen her evinde tanınır hâle getirmişti.

TARİH NOTU: HEMEN HER EV

İbn İshâk, Mus'ab'ın Medine'de insanları İslam'a davet etmeyi sürdürdüğünü, öyle ki birkaç aile dışında Ensâr'ın içinde Müslüman erkek ve kadınlar bulunmayan tek bir evi kalmadığını rivayet eder.

Rivayetin durumu: Siyer kitaplarında rivayet edilmiştir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle).

ALINACAK DERSLER

İhlaslı tek bir insan bir şehri değiştirebilir. Mus'ab Medine'ye tek başına geldi; bir yıl sonra İslam'ın yetmiş yardımcısıyla döndü.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HİCRET VE RESÛLULLAH'I ﷺ KARŞILAMA

Resûlullah ﷺ ashabına hicret izni verdiğinde Mus'ab zaten Medine'deydi. Muhâcirleri ilk karşılayanlardan biri oldu ve İbn Ümmü Mektûm ile birlikte Kur'an okutmaya devam etti (Sahîh-i Buhârî 3925).

Resûlullah ﷺ hicretin 1. yılı Rebîülevvel ayında Medine'ye vardığında, şehir halkı daha önce hiç görülmemiş bir sevinç yaşadı. O sevinç, Mus'ab'ın ektiği tohumlardan filizlenmişti.

Ardından Resûlullah ﷺ Muhâcirler ile Ensâr'ı kardeş yaptı. Siyer kitaplarına göre Mus'ab, ***Ebû Eyyûb el-Ensârî*** ile kardeş yapıldı (bazı rivayetlere göre Sa'd b. Ebû Vakkâs ile).

ALINACAK DERSLER

Mus'ab Medine'de şöhret veya makam peşinde koşmadı. Resûlullah ﷺ gelince yeniden dinleyen ve itaat eden sıradan bir sahâbî oldu. İhlaslı davetçinin alameti budur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BEDİR'İN SANCAKTARI

Hicretin 2. yılında Bedir Savaşı'nda Resûlullah ﷺ ***sancağı (livâ)*** Mus'ab b. Umeyr'e verdi. Sancak beyazdı. Mus'ab'ın kabilesi Abdüddâroğulları, câhiliye döneminden beri Kureyş'in sancağını taşıyordu; şimdi o kabilenin bir evladı İslam'ın sancağını taşıyordu.

TARİH NOTU: MUHÂCİRLERİN SANCAĞI

Siyer âlimleri, Resûlullah'ın ﷺ büyük sancağı Mus'ab b. Umeyr'e verdiğini; Muhâcirler ve Ensâr'ın ise birer siyah bayrağı olduğunu, bunları Ali b. Ebû Tâlib ile Sa'd b. Muâz'ın taşıdığını rivayet eder.

Rivayetin durumu: Siyer ve meğâzî kitaplarında rivayet edilmiştir; diğer bayrakları taşıyanların isimleri rivayetlere göre değişir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); Vâkıdî, el-Meğâzî; İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ.

ALINACAK DERSLER

Sancak sadece bir kumaş parçası değildir; ordunun izzet ve sebatının sembolüdür. Resûlullah ﷺ onu cesaretine ve sadakatine en çok güvendiği kişiye verdi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ESİR DÜŞEN KARDEŞ

Bedir'de Mus'ab, müşrikler safında kendi ailesinden kimselerle karşılaştı. Bunlardan biri, Müslümanların esir aldığı öz kardeşi ***Ebû Azîz b. Umeyr***'di.

TARİH NOTU: "ONU SIKI BAĞLA"

Rivayete göre Mus'ab, Ebû Azîz'i bağlamakta olan Ensâr'dan bir adamın yanından geçerken şöyle dedi: "Onu sıkı bağla; annesi zengindir, belki onu senden fidyeyle kurtarır." Ebû Azîz "Kardeşim, benim hakkımdaki tavsiyen bu mu?" dedi. Mus'ab şöyle cevap verdi: ***"Benim kardeşim sen değil, o (Ensârî)dir."***

Yine rivayete göre Ebû Azîz daha sonra, esirlere Resûlullah'ın ﷺ tavsiyesiyle iyi davranıldığını; Müslümanların kendileri hurma yerken ona ekmek verdiklerini anlatmıştır.

Rivayetin durumu: Siyer kitaplarında güçlü ve muttasıl bir senet olmaksızın rivayet edilmiştir; anlamı tarih kitaplarında meşhurdur.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle); Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk.

ALINACAK DERSLER

Mus'ab için iman bağı kan bağından daha güçlüydü. Bununla birlikte İslam esirlere iyi davranılmasını emreder; adalet ve merhamet savaş meydanında bile kaybolmaz.

UHUD: SON NEFESE KADAR SANCAK

Hicretin 3. yılı Şevval ayında Uhud Savaşı'nda Resûlullah ﷺ sancağı yine Mus'ab b. Umeyr'e verdi. Okçular tepeyi terk edip Kureyş süvarileri arkadan saldırınca Müslümanların safları karıştı. Mus'ab sancağı tutarak Resûlullah'ın ﷺ yanında sebat etti.

TARİH NOTU: SAĞ EL, SOL EL

Rivayete göre müşrik süvarilerinden ***İbn Kamîe***, Mus'ab'a saldırıp sağ elini kesti. Mus'ab sancağı sol eliyle tutarak şunu okudu: "Muhammed ancak bir peygamberdir; ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir." Sonra sol eli de kesildi; o da sancağı iki koluyla göğsüne bastırdı, sonunda bir mızrakla vurulup şehit düştü.

Yine rivayete göre İbn Kamîe, Mus'ab Resûlullah'a ﷺ benzediği için onu öldürdüğünü sanarak "Muhammed'i öldürdüm!" diye bağırdı. Bunun üzerine Resûlullah ﷺ sancağı Ali b. Ebû Tâlib'e verdi.

Rivayetin durumu: Sağ ve sol el kıssasını İbn Sa'd zayıf ve *mürsel* bir senetle rivayet etmiştir. Mus'ab'ın âyeti nâzil olmadan önce okuduğu rivayeti sahih değildir; sahih olan, âyetin Uhud olayları hakkında indiğidir. Mus'ab'ın Uhud'da şehit olması ise sahihtir (Sahîh-i Buhârî 1276).

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (İbrâhim b. Muhammed b. Şurahbîl el-Abderî'den, o da babasından); İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye.

Resûlullah'ın ﷺ öldürüldüğüne dair yalan haber, sahâbîlerin çoğunun azmini kırdı. Allah onları şu âyetle uyardı:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:144

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ ٱلرُّسُلُ ۚ أَفَإِيْن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ ٱنقَلَبْتُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَٰبِكُمْ ۚ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ ٱللَّهَ شَيْـًٔا ۗ وَسَيَجْزِى ٱللَّهُ ٱلشَّٰكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçmişti. Ölür veya öldürülürse geriye mi döneceksiniz? Geriye dönen, Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah şükredenlerin mükafatını verecektir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:144

ALINACAK DERSLER

Mus'ab vücudu yaralanırken bile emaneti bırakmadı. Bu âyet, müminin imanının hiçbir insana — Resûlullah ﷺ bile olsa — değil, ölümsüz olan Allah'a bağlı olduğunu öğretir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

UHUD ŞEHİTLERİ

Uhud'da, aralarında Resûlullah'ın ﷺ amcası Hamza b. Abdülmuttalib ve Mus'ab b. Umeyr'in de bulunduğu yetmiş sahâbî şehit düştü. Câbir b. Abdullah onların nasıl defnedildiğini şöyle anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 1343

حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ـ رضى الله عنهما ـ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم يَجْمَعُ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ يَقُولُ " أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ ". فَإِذَا أُشِيرَ لَهُ إِلَى أَحَدِهِمَا قَدَّمَهُ فِي اللَّحْدِ وَقَالَ " أَنَا شَهِيدٌ عَلَى هَؤُلاَءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ". وَأَمَرَ بِدَفْنِهِمْ فِي دِمَائِهِمْ، وَلَمْ يُغَسَّلُوا وَلَمْ يُصَلَّ عَلَيْهِمْ.

TERCÜME:

Câbir b. Abdullah şöyle dedi: ***"Nebî ﷺ Uhud'da öldürülenlerden iki kişiyi bir kumaşta birleştiriyor, sonra 'Bunlardan hangisi Kur'an'ı daha çok biliyordu?' diye soruyordu.*** Biri gösterilince onu kabirde öne koyuyor ve ***'Kıyamet günü bunlara ben şahidim'*** buyuruyordu. Onların kanlarıyla defnedilmelerini emretti; yıkanmadılar ve cenaze namazları kılınmadı."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Abdullah b. Yûsuf ← Leys ← İbn Şihâb ← Abdurrahman b. Ka'b b. Mâlik ← Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cenâiz, Şehide Cenaze Namazı Kılınması Bâbı, Hadis No. 1343.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:1343

Allah şehitlerin ailelerini şu âyetle teselli etti:

ÂL-İ İMRÂN SÛRESİ 3:169

وَلَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمْوَٰتًۢا ۚ بَلْ أَحْيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

١٦٩

Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilakis Rableri katında diridirler. Allah'ın bol nimetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/3:169

ALINACAK DERSLER

Uhud'da Kur'an'ı daha çok bilen, kabirde bile öne konuldu. Kur'an ehlini dünyada, berzahta ve âhirette yüceltir. Medine'nin ilk Kur'an muallimi Mus'ab da bu şerefli kimselerdendi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

NEMİRE VE İZHİR OTU

Bir zamanlar Mekke'nin en güzel elbiselerini giyen genç, dünyadan malsız ayrıldı. Hicret eden sahâbîlerden Habbâb b. Eret şöyle anlatır:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 1276

حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، حَدَّثَنَا شَقِيقٌ، حَدَّثَنَا خَبَّابٌ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ هَاجَرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم نَلْتَمِسُ وَجْهَ اللَّهِ، فَوَقَعَ أَجْرُنَا عَلَى اللَّهِ، فَمِنَّا مَنْ مَاتَ لَمْ يَأْكُلْ مِنْ أَجْرِهِ شَيْئًا مِنْهُمْ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ، وَمِنَّا مَنْ أَيْنَعَتْ لَهُ ثَمَرَتُهُ فَهُوَ يَهْدِبُهَا. قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ، فَلَمْ نَجِدْ مَا نُكَفِّنُهُ إِلاَّ بُرْدَةً إِذَا غَطَّيْنَا بِهَا رَأْسَهُ خَرَجَتْ رِجْلاَهُ، وَإِذَا غَطَّيْنَا رِجْلَيْهِ خَرَجَ رَأْسُهُ، فَأَمَرَنَا النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم أَنْ نُغَطِّيَ رَأْسَهُ، وَأَنْ نَجْعَلَ عَلَى رِجْلَيْهِ مِنَ الإِذْخِرِ.

TERCÜME:

Habbâb dedi ki: ***"Biz Allah'ın rızasını isteyerek Nebî ﷺ ile birlikte hicret ettik; ecrimiz Allah'a düştü.***

Aramızdan bazıları ecrinden (dünyada) hiçbir şey yemeden öldü; Mus'ab b. Umeyr onlardandır. Bazılarımızın ise meyvesi olgunlaştı, onu devşiriyor. Mus'ab Uhud günü öldürüldü; onu kefenleyecek bir *bürde*den başka bir şey bulamadık. Onunla başını örttüğümüzde ayakları açılıyor, ayaklarını örttüğümüzde başı açılıyordu. ***Nebî ﷺ başını örtmemizi ve ayaklarının üzerine *izhir* otu koymamızı emretti."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ömer b. Hafs b. Gıyâs ← Hafs b. Gıyâs ← A'meş ← Şakîk ← Habbâb رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cenâiz, Yalnızca Başı veya Ayakları Örtecek Kadar Kefen Bulunursa Başın Örtülmesi Bâbı, Hadis No. 1276.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:1276

Başka bir rivayette Habbâb, Mus'ab'ın ***bir *nemire*den başka bir şey bırakmadığını*** söyler; nemire çizgili yünlü bir örtüdür (Sahîh-i Buhârî 3897, 4047). *İzhir* ise Hicaz'da yetişen güzel kokulu bir ottur.

ALINACAK DERSLER

Mus'ab, İslam'ın zaferlerinden sonra gelen ganimet ve bolluğu tadacak kadar yaşamadı. Bütün mükâfatı Allah katında saklıdır. Kısa kefeni kumaşların en şereflisi oldu, çünkü Allah yolunda feda edilmiş bir bedeni sarıyordu.

ABDURRAHMAN B. AVF'IN GÖZYAŞLARI

Uhud'dan yıllar sonra, Müslümanlara servet verildiğinde, sahâbîlerin en zenginlerinden Abdurrahman b. Avf hâlâ Mus'ab'ı anıyordu:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 1275

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، إِبْرَاهِيمَ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ ـ رضى الله عنه ـ أُتِيَ بِطَعَامٍ وَكَانَ صَائِمًا فَقَالَ قُتِلَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي، كُفِّنَ فِي بُرْدَةٍ، إِنْ غُطِّيَ رَأْسُهُ بَدَتْ رِجْلاَهُ، وَإِنْ غُطِّيَ رِجْلاَهُ بَدَا رَأْسُهُ ـ وَأُرَاهُ قَالَ ـ وَقُتِلَ حَمْزَةُ وَهُوَ خَيْرٌ مِنِّي، ثُمَّ بُسِطَ لَنَا مِنَ الدُّنْيَا مَا بُسِطَ ـ أَوْ قَالَ أُعْطِينَا مِنَ الدُّنْيَا مَا أُعْطِينَا ـ وَقَدْ خَشِينَا أَنْ تَكُونَ حَسَنَاتُنَا عُجِّلَتْ لَنَا، ثُمَّ جَعَلَ يَبْكِي حَتَّى تَرَكَ الطَّعَامَ.

TERCÜME:

İbrâhim'in rivayetine göre Abdurrahman b. Avf oruçluyken ona yemek getirildi. Şöyle dedi: ***"Mus'ab b. Umeyr öldürüldü, o benden hayırlıydı. Bir bürdeyle kefenlendi; başı örtülse ayakları açılıyor, ayakları örtülse başı açılıyordu.*** Hamza da öldürüldü, o da benden hayırlıydı. Sonra dünya bize serildikçe serildi; iyiliklerimizin karşılığının bize peşin verilmiş olmasından korkuyoruz." ***Sonra ağlamaya başladı ve yemeği bıraktı.***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Mukâtil ← Abdullah b. Mübârek ← Şu'be ← Sa'd b. İbrâhim ← İbrâhim b. Abdurrahman ← Abdurrahman b. Avf رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cenâiz, Kefenin Bütün Maldan Alınması Bâbı, Hadis No. 1275.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:1275

ALINACAK DERSLER

Abdurrahman b. Avf cennetle müjdelenen on kişiden biriydi; yine de servetinin âhiretteki mükâfatını azaltmasından korkuyordu. Mus'ab'ın hikâyesi, nimet verilen herkese şükretmeyi, sadaka vermeyi ve dünyaya dalmamayı hatırlatır.

SÖZÜNE SADIK YİĞİTLER

Uhud'da şehit düşen sahâbîler Allah'a verdikleri söze sadık kaldılar. Enes b. Mâlik, Uhud şehitlerinden amcası Enes b. Nadr'ı ve onlar hakkında inen âyeti şöyle anlatır:

HADİS — SAHÎH-i BUHÂRÎ, NO. 2805

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخُزَاعِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الأَعْلَى، عَنْ حُمَيْدٍ، قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ، حَدَّثَنَا زِيَادٌ، قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ، عَنْ أَنَسٍ ـ رضى الله عنه ـ قَالَ غَابَ عَمِّي أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ عَنْ قِتَالِ بَدْرٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالٍ قَاتَلْتَ الْمُشْرِكِينَ، لَئِنِ اللَّهُ أَشْهَدَنِي قِتَالَ الْمُشْرِكِينَ لَيَرَيَنَّ اللَّهُ مَا أَصْنَعُ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ وَانْكَشَفَ الْمُسْلِمُونَ قَالَ " اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلاَءِ ـ يَعْنِي أَصْحَابَهُ ـ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلاَءِ " ـ يَعْنِي الْمُشْرِكِينَ ـ ثُمَّ تَقَدَّمَ، فَاسْتَقْبَلَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ، فَقَالَ يَا سَعْدُ بْنَ مُعَاذٍ، الْجَنَّةَ، وَرَبِّ النَّضْرِ إِنِّي أَجِدُ رِيحَهَا مِنْ دُونِ أُحُدٍ. قَالَ سَعْدٌ فَمَا اسْتَطَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا صَنَعَ. قَالَ أَنَسٌ فَوَجَدْنَا بِهِ بِضْعًا وَثَمَانِينَ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ أَوْ طَعْنَةً بِرُمْحٍ أَوْ رَمْيَةً بِسَهْمٍ، وَوَجَدْنَاهُ قَدْ قُتِلَ وَقَدْ مَثَّلَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ، فَمَا عَرَفَهُ أَحَدٌ إِلاَّ أُخْتُهُ بِبَنَانِهِ. قَالَ أَنَسٌ كُنَّا نَرَى أَوْ نَظُنُّ أَنَّ هَذِهِ الآيَةَ نَزَلَتْ فِيهِ وَفِي أَشْبَاهِهِ {مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ} إِلَى آخِرِ الآيَةِ. ...

TERCÜME:

Enes dedi ki: Amcam Enes b. Nadr Bedir Savaşı'nda bulunamadı. "Ey Allah'ın Resûlü! Müşriklerle yaptığın ilk savaşta bulunamadım. Allah bana müşriklerle bir savaşta bulunmayı nasip ederse, ne yapacağımı Allah elbette görecektir" dedi. Uhud günü Müslümanlar geri çekilince şöyle dedi: "Allah'ım, bunların (arkadaşlarının) yaptığından dolayı senden özür dilerim; bunların (müşriklerin) yaptığından da sana karşı beri olurum." Sonra ilerledi, Sa'd b. Muâz ile karşılaştı ve dedi ki: ***"Ey Sa'd b. Muâz, cennet! Nadr'ın Rabbine yemin olsun ki onun kokusunu Uhud'un ötesinden alıyorum."*** Enes dedi ki: Onun vücudunda seksen küsur kılıç, mızrak ve ok yarası bulduk. Öldürülmüş ve müşrikler tarafından organları kesilmişti; onu parmak uçlarından kız kardeşinden başka kimse tanıyamadı. ***Şu âyetin onun ve onun gibilerin hakkında indiğini düşünürdük: "Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice yiğitler vardır"*** âyetin sonuna kadar. ...

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Amr b. Zürâre ← Ziyâd ← Humeyd et-Tavîl ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, "Müminler İçinde Allah'a Verdikleri Sözde Duran Nice Yiğitler Vardır" Âyeti Bâbı, Hadis No. 2805.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2805

AHZÂB SÛRESİ 33:23

مِّنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ رِجَالٞ صَدَقُواْ مَا عَٰهَدُواْ ٱللَّهَ عَلَيۡهِۖ فَمِنۡهُم مَّن قَضَىٰ نَحۡبَهُۥ وَمِنۡهُم مَّن يَنتَظِرُۖ وَمَا بَدَّلُواْ تَبۡدِيلٗا ٢٣

İnananlardan, Allah'a verdiği ahdi yerine getiren adamlar vardır. Kimi, bu uğurda canını vermiş, kimi de beklemektedir. Ahdlerini hiç değiştirmemişlerdir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:23

TARİH NOTU: MUS'AB'IN NAAŞI BAŞINDA BU ÂYET

Rivayete göre Uhud'dan sonra Resûlullah ﷺ Mus'ab b. Umeyr'in naaşının başında durdu ve şu âyeti okudu:

"Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice yiğitler vardır."

Rivayetin durumu: Senedi zayıftır. Sahih olan, sahâbîlerin bu âyetin Enes b. Nadr ve onun gibi şehitler hakkında indiğini düşünmeleridir (Sahîh-i Buhârî 2805); Mus'ab da onlardandır.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ; Ebû Nuaym, Hilyetü'l-Evliyâ.

ALINACAK DERSLER

Mus'ab, Erkam'ın evinde Resûlullah'a ﷺ bağlılık sözü verdi ve bu sözü Uhud'da kanının son damlasına kadar yerine getirdi. O, bu âyette geçen "adağını yerine getirenlerden" ve "sözlerini hiç değiştirmeyenlerdendir".

MUS'AB'IN AİLESİ

Mus'ab, Mü'minlerin annesi Zeyneb bint Cahş'ın ve yine Uhud'da şehit düşen Abdullah b. Cahş'ın kız kardeşi ***Hamne bint Cahş*** ile evlendi. ***Zeyneb*** adında bir kızları oldu. Mus'ab'ın şehadetinden sonra Hamne, Talha b. Ubeydullah ile evlendi.

HADİS NOTU: HABER HAMNE'YE ULAŞIYOR

Hamne bint Cahş'tan rivayet edildiğine göre ona "Kardeşin öldürüldü" denildi. "Allah ona rahmet etsin. *İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râci'ûn*" dedi. "Kocan öldürüldü" dediler. "Vah yazık!" dedi. Resûlullah ﷺ buyurdu ki:

"Kadının kocasına karşı, başka hiçbir şeye duymadığı bir sevgisi vardır."

Rivayetin durumu: Senedi zayıf olduğu için *zayıf*tır (Darussalam).

KAYNAK:
Sünen-i İbn Mâce 1590.

ALINACAK DERSLER

Şehitler, fedakârlıklarına ortak olan aileler bırakır. Müslüman toplum, sahâbîlerin Uhud'dan sonra Mus'ab'ın ailesine baktığı gibi, şehitlerin dul ve yetimlerine bakmakla sorumludur.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUS‘AB’IN AHLAKI

Mus‘ab’ın hikâyesi, ihlası, hikmeti ve cesareti bir araya getiren bir genci gösterir.

SIFAT	HAYATINDAN ÖRNEK
Zühd	İslam için Mekke’nin bolluğunu bıraktı
İmanda sebat	Ailesi onu hapsettiği hâlde İslam’da kaldı
İlim	Medine’de Kur’an okuttu (Sahîh-i Buhârî 3925)
Davette hikmet	Üseyd ve Sa‘d b. Muâz’a “Oturup dinlemez misin?”
Sadakat	Bedir’de iman bağını kan bağının önüne koydu
Cesaret	Bedir ve Uhud’da sancak taşıdı
Sözüne sadakat	Uhud’da şehit oldu (Ahzâb 33:23)
İhlas	Mükâfatı Allah katında saklıdır (Sahîh-i Buhârî 1276)

ALINACAK DERSLER

Mus‘ab, kalbini bütünüyle Allah’a veren bir gencin aynı anda davetçi, muallim ve kahraman olabileceğini gösterdi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUS‘AB KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo, okuyucunun sahih olanı sadece meşhur olandan ayırabilmesi için her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Medine’ye ilk gelen; Kur’an okutması	Sahîh-i Buhârî 3925	Sahih
Uhud şehitlerinin defni	Sahîh-i Buhârî 1343	Sahih
Nemire ve izhir otu	Sahîh-i Buhârî 1276, 3897, 4047; Sahîh-i Müslim 940	Sahih
Abdurrahman b. Avf’ın gözyaşları	Sahîh-i Buhârî 1274, 1275	Sahih
Ahzâb 33:23 ve Enes b. Nadr	Sahîh-i Buhârî 2805	Sahih
Postla yamanmış hırka	Câmiu’t-Tirmizî 2476	Zayıf
Haber Hamne’ye ulaşıyor	Sünen-i İbn Mâce 1590	Zayıf
Mekke’nin en güzel kokulu genci	İbn Sa‘d; Hâkim	Tarih
Erkam’ın evinde İslam; ailesinin hapsetmesi	İbn Sa‘d; İbn Hişâm	Siyer
Habeşistan’a hicret	İbn Sa‘d; İbn Hişâm	Siyer
Birinci Akabe’den sonra Medine’ye elçi	İbn Hişâm; İbn Sa‘d	Siyer
Üseyd b. Hudayr ve Sa‘d b. Muâz	İbn İshâk; İbn Hişâm	Siyer
Bedir’de sancak	İbn İshâk; Vâkıdî	Siyer
Ebû Azîz’in esir düşmesi	İbn İshâk; Taberî	Siyer
Uhud’da sağ ve sol el	İbn Sa‘d	Zayıf
Naaşı başında 33:23’ün okunması	İbn Sa‘d; Ebû Nuaym	Zayıf

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUS'AB KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER

ŞAHSİYET	ROLÜ
Hunâs bint Mâlik	Müslüman olmasına karşı çıkan annesi
Erkam b. Ebü'l-Erkam	Mus'ab'ın Müslüman olduğu evin sahibi
Osman b. Talha	Mus'ab'ı namaz kılarken görüp ailesine haber verdi
Es'ad b. Zürâre	Mus'ab'ın Medine'deki ev sahibi
Üseyd b. Hudayr	Mus'ab vesilesiyle Müslüman olan Ensâr lideri
Sa'd b. Muâz	Mus'ab vesilesiyle Müslüman olan Abdüleşheloğulları lideri
Berâ b. Âzib	Mus'ab'ın Medine'ye gelişi hadisinin râvisi
Ebû Azîz b. Umeyr	Öz kardeşi, Bedir'de esir
İbn Kamîe	Onu Uhud'da öldüren müşrik
Habbâb b. Eret	Kefeni kıssasının râvisi
Abdurrahman b. Avf	Onu anarak ağladı
Hamne bint Cahş	Hanımı

MUS'AB KISSASINDAKİ YERLER

YER	OLAY
Mekke	Doğduğu yer; bolluk içinde büyüdü
Erkam'ın evi, Safâ tepesi	Müslüman olduğu yer
Habeşistan	Dinini korumak için hicret
Akabe, Minâ	Ensâr'ın birinci ve ikinci biatları
Medine (Yesrib)	Kur'an okutması; İslam'ın ilk elçisi
Abdüleşheloğulları yurdu	Üseyd b. Hudayr ve Sa'd b. Muâz'ın Müslüman olması
Bedir	Sancak taşıdı (h. 2)
Uhud	Sancak taşıdı; şehit oldu (h. 3)
Uhud Şehitliği	Defnedildiği yer

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUS‘AB’IN HAYAT KRONOLOJİSİ

YIL	OLAY
± h. ö. 37	Mekke’de Abdüddâroğulları’nda doğdu (şehadetindeki yaşından tahmin)
Peygamberliğin ilk yılları	Erkam’ın evinde Müslüman oldu
Peygamberliğin 5. yılı	Habeşistan’a hicret
Peygamberliğin 12. yılı	Birinci Akabe Biatı; Medine’ye gönderildi
Peygamberliğin 13. yılı	İkinci Akabe Biatı
h. 1	Resûlullah ﷺ Medine’ye geldi
h. 2	Bedir’de sancak taşıdı
h. 3	Uhud’da sancak taşıdı; yaklaşık 40 yaşında şehit oldu (İbn Sa‘d)

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

MUS‘AB HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Mus‘ab b. Umeyr رضى الله عنه hakkında sık sorulan soruları cevaplandırır. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. MUS‘AB’IN TAM ADI NEDİR?

Mus‘ab b. Umeyr b. Hâşim b. Abdümenâf b. Abdüddâr el-Kureşî el-Abderî.

2. MUS‘AB GERÇEKTEN MEKKE’NİN EN NAZLI GENCİ MİYDİ?

Evet, İbn Sa‘d’ın Tabakât’ı gibi biyografi kitaplarına göre; ancak bu rivayetlerin senetleri sahih değildir.

3. MUS‘AB NEREDE MÜSLÜMAN OLDU?

Safâ tepesinin eteğindeki Erkam b. Ebü’l-Erkam’ın evinde.

4. MUS‘AB’A NEDEN İSLAM’IN İLK ELÇİSİ DENİR?

Çünkü Resûlullah ﷺ onu hicretten önce, Birinci Akabe Biatı’ndan sonra Kur’an öğretmek için Medine’ye gönderdi.

5. MEDİNE’YE İLK KİMLER GELDİ?

Mus‘ab b. Umeyr ve İbn Ümmü Mektûm (Sahîh-i Buhârî 3925).

6. MUS‘AB’IN DAVETTEKİ BAŞARISININ SIRRI NEYDİ?

İlim, ahlak, sabır ve hikmet; “Oturup dinlemez misin?” sözünde olduğu gibi.

7. MUS‘AB VESİLESİYLE KİMLER MÜSLÜMAN OLDU?

Ensâr’dan pek çok kişi; aralarında Üseyd b. Hudayr, Sa‘d b. Muâz ve bütün Abdüleşheloğulları.

8. MUS‘AB’IN BEDİR VE UHUD’DAKİ GÖREVİ NEYDİ?

Her iki savaşta da sancaktardı (livâ).

9. MUS‘AB ÂL-İ İMRÂN 3:144’Ü NÂZİL OLMADAN ÖNCE OKUDU MU?

Bu rivayet zayıftır. Sahih olan, âyetin Uhud olayları hakkında indiğidir.

10. MUS‘AB NASIL KEFENLENDİ?

Kısa bir nemireyle; başı örtüldü, ayaklarına izhir otu kondu (Sahîh-i Buhârî 1276).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

11. ABDURRAHMAN B. AVF MUS'AB'I ANARKEN NEDEN AĞLADI?

Kendi iyiliklerinin karşılığının dünyada peşin verilmesinden korktuğu için; Mus'ab ise dünyadan hiçbir şey tatmadan ölmüştü (Sahîh-i Buhârî 1275).

12. MUS'AB'IN HİKÂYESİNDEN ÇIKAN EN BÜYÜK DERS NEDİR?

Dünyanın bolluğunu Allah'ın rızasıyla değiştirmek, hikmetle davet etmek ve hayatın sonuna kadar Allah'a verilen söze sadık kalmak.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Mus‘ab b. Umeyr’in رضى الله عنه hikâyesi Mekke sokaklarının en güzel kokulu genciyle başlar ve kefen için yeterli kumaşı bulunmayan bir şehitle biter. İkisinin arasında ilim, davet ve fedakârlıkla dolu bir hayat vardır.

DERS	MUS‘AB’IN HİKÂYESİNDEN
Her şeyden önce iman	İslam için bolluğu ve aileyi bıraktı
Hikmetle davet	“Oturup dinlemez misin?”
Amelden önce ilim	Erkam’ın evinde öğrendi, sonra Medine’de öğretti
Tek kişi bir şehri değiştirebilir	Medine bir yılda İslam’la doldu
İman bağı	Kan bağından daha güçlü
Sonuna kadar emanet	Düşene kadar sancağı tuttu
Mükâfat Allah katında	Dünyadan tatmadı, ama ecri tamdır

HAYATIMIZDA MUS‘AB

Belki hiçbirimiz bir şehre elçi olarak gönderilmeyiz; fakat herkes ailesinde, işyerinde ve toplumunda bir “Mus‘ab” olabilir: Kur’an’ı öğrenmek, onu öğretmek, yumuşaklıkla davet etmek ve başkalarına “oturup dinleme” fırsatı vermek.

Lüksü kutsayan bir çağda Mus‘ab’ın hikâyesi bize, insanın gerçek değerinin elbisesinde ve kokusunda değil, imanında ve amelinde olduğunu hatırlatır.

Allah, İslam’ın ilk elçisi ve Uhud’un sancaktarı Mus‘ab b. Umeyr’den razı olsun ve bizi Resûlullah ﷺ ve ashabıyla cennetinde bir araya getirsin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı hattı ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Âl-i İmrân 3:144, 3:169; Nahl 16:125; Ankebût 29:8; Ahzâb 33:23; A'lâ 87:1).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 1274, 1275, 1276, 1343, 2805, 3897, 3925, 4047. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 940. sunnah.com/muslim

Câmiu't-Tirmizî 2476. sunnah.com/tirmidhi

Sünen-i İbn Mâce 1590. sunnah.com/ibnmajah

SİYER, TARİH VE BİYOGRAFİ KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk'tan rivayetle).

Vâkıdî, el-Meğâzî.

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Mus'ab b. Umeyr'in biyografisi).

Taberî, Târîhu'r-Rusül ve'l-Mülûk.

Ebû Nuaym el-İsfahânî, Hilyetü'l-Evliyâ.

İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye.

Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ.

İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî Temyîzi's-Sahâbe; Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Mus'ab b. Umeyr". islamansiklopedisi.org.tr/musab-b-umeyr

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hz. Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 5: Hz. Sa'd b. Ebû Vakkâs'a kadar. quranscience.my/#pahlawan

Siyer-i Nebî, Seri 9 (Bedir Savaşı) ve Seri 10 (Uhud Savaşı). quranscience.my/#sirah

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيد - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience